“Het geloof van de volksmens is niet zozeer gebaseerd op theologische begrippen of theorieën, maar het geloof van het volk wil aangesproken en begrepen worden door het gevoel, want de volksmens gelooft met het hart.” Zo citeerde medepastoor Flor Claerhout de Franse theoloog R. Pannet in de inleiding die hij schreef voor de “Kapelletjeskroniek der laatste eeuw” van Karel Vangheluwe.

Kapelletjes zijn inderdaad de stenen getuigen van een volksdevotie die weinig op heeft met dogma’s of theologie, maar recht uit het hart van de mensen komt. Van die kapelletjes zijn er anno 1998 nog 36, waarvan het overgrote deel aan Maria toegewijd is, te vinden in Lichtervelde. Recent werden er een tweetal grondig gerestaureerd. Een en ander was voor onze medewerkster Marjet Vandenbulcke de aanleiding tot het hiernavolgend artikel.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

Waar men gaat langs Vlaamse wegen

oude hoeve, huis of tronk,

komt men U Maria tegen,

staat Uw beeltenis te pronk.

Lacht ons toe uit lindengroen

bloemenkrans of blij festoen

…

Heemkunde de Poele

Twee Lichterveldse Mariakapellen gerenoveerd

Marjet Vandenbulcke

Recent werden op onze gemeente twee Mariakapelletjes volledig gerenoveerd. De godsdienstszin en de Mariadevotie zijn dus ook bij jonge mensen nog verre van *"op sterven na dood"*, zoals zo vaak beweerd wordt. De beide gerestaureerde kapellen maken deel uit van ons Lichtervelds patrimonium en bij uitbreiding van ons Vlaams erfgoed in 't algemeen.

Het leek ons dan ook passend in het bestek van dit jaarboek een korte bijdrage te wijden aan deze beide stille getuigen van de diepe religieuze beleving van de vorige generaties.

1 De kapel nabij "De Valcke"

In zijn in 1979 verschenen "Kapelletjeskroniek der laatste eeuw" beschrijft Karel Vanhelu-we het kapelletje nabij de Valcke. Het gebouwtje werd opgetrokken in 1866-67 na een belofte door de familie Callewaert, destijds eigenaar van de grond. Het is gebouwd met de zijgevel langs de Torhoutstraat en met de voorgevel langs de "slag" die naar hun akkers leidde.

Meerdere keren (onder meer in 1965 en 1978) is deze kapel het voorwerp geweest van vandalisme.

Al naargelang de devotie van de opeenvolgende eigenaars sierden verschillende opschriften de puntgevel. Ook bleken de eigenaars sterk gehecht aan hun kapel: de omliggende gronden werden van de hand gedaan, maar nooit de kapel.

De kapel aan "De Valcke" vóór ze door de huidige eigenaars aangekocht werd.

Toen het echtpaar Johan Houttekier - Heidi Meeuws, afkomstig uit Torhout, het perceel bouwgrond in de Torhoutstraat nr. 80 kocht, bleek het kapelletje niet inbegrepen te zijn in de verkoop. Niettemin bouwden zij er een mooie woning. Toen vonden zij dat het gebouwtje er bijzonder kreupel en op weg naar de verkrotting bijstond. Onderhandelingen werden dus aangevat met Mevr. Rosa Wostyn, eigenares van het kapelletje die tevens mede-erfgename geweest was van het voornoemde perceel bouwgrond. Eigenlijk had zij, om emotionele redenen, liever het kapelletje behouden en de zorg ervoor overgedragen aan de Houttekiers. Uiteindelijk werden deze laatsten toch de nieuwe eigenaars, na de stellige belofte de kapel te behouden.

Heemkundige kring Karel van de Poele

En zo gebeurde. In de trant van hun eigen huis zijn zij in het najaar van 1994 de Valckekapel beginnen restaureren tot een ware parel, en dit volledig op eigen kosten. Allerlei mankementen kwamen tijdens de verbouwing aan het licht. Zo kwam men tijdens het afkappen van de binnenmuren tot de vaststelling dat het koor zonder funderingen op de blote grond was opgetrokken. Ook was de ene zijmuur een halve dakpan breder dan de andere. Schijnbaar was het gebouwtje in zeven haasten en zonder veel vakkennis neergepoot.

De gerestaureerde kapel aan “De Valcke”

Op 01/05/1996 werd de vernieuwde kapel ingewijd. Net op tijd voor de buurtbewoners om er in de meimaand de gezamenlijke rozenkrans te komen bidden bij het beeld van Onze Lieve Vrouw van Lourdes.

Hoe prachtig het monumentje ook mocht ogen, niets ontziende vandalen sloegen nogmaals toe (gelukkig werden de daders gevonden en voor de rechtbank gebracht), zodat sedertdien een electronische beveiliging aangebracht is. Verder zijn de eigenaars van plan om een paar rustieke houten banken voor de kapel te plaatsen, zodat deze een oord van rust en stilte zou worden.

Heemkundige kring Karel Va

2 Lesy’s kapelletje

Op de grens Torhout - Lichtervelde, in de Viereikenstraat, staat het kapelletje van de familie Lesy. Het werd opgetrokken in 1888, en niet in 1879-1880 zoals tot nu toe aangenomen werd. Het gebeitelde jaartal 1888 kwam immers bij de herstellingswerken aan het licht. Teruggaand naar de oorsprong van dit kapelletje, komen we terecht bij Henri Vanwynsberghe. Hij werd geboren te Torhout in 1859. Op 20-jarige leeftijd moest hij gaan loten. Zijn ouders beloofden een kapelletje te bouwen indien hij er zich uitlootte, m.a.w. geen legerdienst moest doen[1]. De afwerking van het kapelletje in 1888 situeert zich dus 8 jaar na het verkrijgen van de gunst. Vanwaar dit tijdsverschil? We konden het niet achterhalen.

Henri Vanwynsberghe en zijn zuster, beiden ongehuwd, woonden jarenlang in de Rijselstraat te Torhout, naast de Gemeenschapsschool. Niettegenstaande de afstand en zijn hoge leeftijd, is Henri het kapelletje zijn leven lang blijven onderhouden.

Na de dood van de Vanwynsberghes werden hun gronden in de Viereikenstraat verkocht. Uit dat geheel kocht de familie Theofiel Vandenbulcke - Germaine Bollaert in 1942 een stuk grond met woning, 80 meter van de openbare weg af. Op de hoek van de inrijweg en de straat stond het kapelletje waarvan sprake. In 1959 kwam deze eigendom in handen van Jules Lesy - Saïre Vandenbulcke, schoonzoon en dochter van voornoemde. Van dan

[1] Het lotingssysteem bleef in voege tot 1909, toen Leopold II op zijn sterfbed de wet op de algemene dienstplicht ondertekende.

af begon met kapelletje te noemen naar de eigenaar: “Lesy’s kapelletje”. In 1963 gingen het voorland en de kapel over in handen van Lucien Lesy - Georgette Bogaert. Moeder Saïre stond erop dat het kapelletje verder zou onderhouden worden en kende kort voor haar overlijden zelfs een legaat toe aan haar zoon voor de toen nodige herstellingen.

Intussen heeft Lucien Lesy een huis laten bouwen vlak bij de kapel, die nu pal op de hoek staat van zijn tuin en de verharde uitweg naar het huis waar destijds zijn grootouders woonden. Deze uitweg wordt echter regelmatig voor zwaar transport gebruikt en zo komt het dat de kapel meermalen aangereden werd. Een ernstige restauratie drong zich dan ook op.

Lesy’s kapel na de restauratie in 1995 en vóór de aanrijding in 1998

Onder impuls en met de daadwerkelijke steun van toenmalig medepastoor Wilfried Jonckheere, begon de restauratie in 1995. Nog net vóór de meimaand van datzelfde jaar kon hij de kapel inwijden[2]. Het zag ernaar uit dat het gebouwtje weer goed was voor de komende honderd jaar. Begin 1998 reed een zware vrachtwagen het echter opnieuw aan: muren gebarsten van onder tot boven, het koorgedeelte gewoon opgelicht, kortom een “total loss”.

Bij ons bezoek aan de familie Lesy - Bogaert op 09/02/1998 waren de ontmantelingswerken bezig; de heropbouw zal totaal zijn. Zodra het volledig afgewerkt is, wordt er een nieuwe inwijding gepland.

∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Heemkundige kring Karel Va

[2] Kort nadien werd hij pastoor benoemd te Wevelgem.